

Mødet den 20. Marts 1919. (For lukkede Døre).

Fraværende: Jakob Jensen, N. Joh. Laursen,
Mousten og Salling

1. (J. Nr. 716—1918). Fra Brolægningsudvalget forelaa følgende Licitation over **Leverancer og Arbejder til Brolægningsvæsenet i 1919—20.**

Kørselsarbejde: Kørsel med ekvarerede Sten, Fliser og Kantsten m. m. i 1.—7. Distrikt, samt Kørsel med Skærver i 4., 5., 6. og 7. Distrikt: Martin Jensen og Chr. Pedersen.

Kørsel med Sne, Jord, Skærver og Sten m. m. i 1., 2. og 3. Distrikt: Chr. Jensen, Nørrebrogade 32.

Kørsel med Sne, Jord og Sten m. m. i 4., 5., 6. og 7. Distrikt: Jens Andersen, Fredericiagade 18.

Daglønskørsel, Tromlekørsel og Vejvanding med 2 Heste i 1., 2. og 3. Distrikt: Chr. Jensen.

do. i 4., 5., 6. og 7. Distrikt: Jens Andersen.

Vejvanding med 1 Hest i 1., 2. og 3. Distrikt: Chr. Jensen.

do. i 4., 5., 6. og 7. Distrikt: P. Petersen, Frederiksballe 139.

Nyt Brolægningsarbejde: J. L. Jørgensen.

Chauseringsarbejde: Samme.

Reparation af Brolægning: Samme.

Kloakarbejde: J. Rasmussen, Fyensgade 15.
Brolægning efter Rendegravninger:
J. L. Jørgensen.

Murerarbejde: Brdr. Knudsen.

Smedearbejde: V. Møller Holmstoel.

Tjærebetonarbejde: Niels Jensen.

Levering af glasserede Rør: Christensen
& Nielsen.

Levering af Cementrør: A. Thomsen og
J. C. Halvorsen.

Levering af Cement: L. Hammerich m. fl.
og Christensen & Nielsen.

Jernstøberarbejde: De forenede Jern-
støberier.

Indstillingen vedtoges.

2. (J. Nr. 466—1918). Fra Byggeudvalget forelaa følgende Indstilling angaaende Licitationsstilbud paa **Snedker- og Blikkenslagerarbejdet til Kommune 4 Ejendomme ved Hjørnet af Læssøesgade og Schleppegrellsgade:**

A. Snedkerarbejdet.

Ejendom Nr. 41.	A. Wiede for		9790 Kr.
— » 42.	Samme »		9790 »
— » 43.	S. Møller »		10150 »
— » 44.	A. Wiede »		9790 »

B. Blikkenslagerarbejdet.

Ejendom Nr. 41.	N. J. Secher for...	1884 Kr.
— » 42.	Salling & Sønner for	1906 »
— » 43.	C. Henriksen for...	2283 »
— » 44.	P. Jensen » ...	1870 »

Indstillingen vedtoges.

3. (J. Nr. 373—1918). Andragende fra Aarhus Politiforening vedrørende **Beregnings af Pensionen for 3 Reservepolitibetjentes Vedkommende.**

Der androges om, at den af Byraadet fastsatte

Termin for Beregningen af Emolumenterne maatte blive ændret til at gælde fra $\frac{1}{4}$ 1905.

Budgetudvalget indstiller, at Andragendet imødekommes.

Indstillingen vedtoges.

4. (J. Nr. 559—1918). Skrivelse fra Sognepræsten ved Set. Johannes Sogn angaaende Ændring i Lønvilkaarene for den præsteviede Medhjælper og Alterdegn i Sognet.

Formanden oplyste, at det drejede sig om et Beløb til Lønning af en præsteviet Medhjælper, der tillige skulde fungere som Alterdegn ved Christianskirken. Men Bestemmelsen gjaldt kun for det nu forestaaende Opslag af Embedet, og dette Forbehold ønskede man skulde bortfalde, saa at det ogsaa kom til at gælde ved senere Opslag. Det andet Forbehold var, at et Beløb af 200 Kr., som var tillagt Embedet fra »De gamles Hjem«, skulde bortfalde, naar de øvrige Accidenser bortfaldt. Ogsaa dette Forbehold ønskede man skulde bortfalde. Budgetudvalget havde ment, at man burde imødekomme Andragendet.

Indstillingen vedtoges.

5. (J. Nr. 718—1918). Bygningsanmeldelse vedrørende Ejendommen Vestergade Nr. 24.

Møller oplyste, at Fabrikant Damgaard havde ønsket at opføre en Lagerbygning i Vestergade Nr. 24; men en saadan Bygning vilde komme i Vejen for en eventuel Forbindelsesgade fra Aaen til Munkegade, idet en saadan Forbindelse derved vilde umuliggøres for mange Aar. Ejendommen stod i Ejendomsskyld til ca. 100000 Kr., og Lejeindtægten var ca. 6000 Kr.; men Ejeren forlangte 200000 Kr. for den, saa det vilde blive dyrt for Kommunen at købe den og tillige give et Tab paa 4-5000 Kr. aarligt, hvis Bygningen foreløbig

lejedes ud. Det vilde ogsaa blive dyrt, hvis Ejendommen skulde eksproprieres. Projektet var selvfølgelig ikke absolut nødvendigt i Øjeblikket, men det var paa den anden Side kedeligt at give Afkald paa denne Udvej. Udvalget havde ikke ment at turde paatage sig Ansvaret for en Afgørelse men havde ønsket at høre Byraadets Mening om, hvorvidt det var forsvarligt at ofre et saa stort Beløb for at sikre sig en saadan Forbindelse i Fremtiden. Det fik næppe nogen Betydning de første 5—10 Aar, saa det var altsaa en Disposition paa langt Sigt. Udvalget var nærmest stemt for en Ekspropriation, men man var jo ogsaa klar over, at det var knapt med Pengene.

Christensen fandt det kedeligt, om der skulde blive lagt saa store Hindringer i Vejen for en Forbindelse i denne Retning, hvis en saadan senere skulde blive ønskelig. Men paa den anden Side havde man set saa mange Projekter, der aldrig kom til Udførelse, og det var et Spørgsmaal, om Manden overhovedet vilde udføre noget under de nuværende Forhold. Skulde det vise sig, at det var Mandens Alvor, kunde Sagen jo senere lade sig standse ved Ekspropriation. Der var Brug for Penge mange Steder, og hvor det ikke var strengt nødvendigt, burde man holde igen. Taleren vilde henstille til Udvalget først at se, hvordan Sagen udviklede sig, inden man tog nogen Bestemmelse.

Bech antog, at Udvalget gerne vilde tage en saadan Henstilling til Følge. Men der var andre Ejendomme, som maatte erhverves, hvis den paa-tænkte Forbindelse til Frederiksgade skulde gennemføres, f. Eks den store Ejendom paa den anden Side af Vestergade.

Brøndum vilde ogsaa gerne være med til at stille Sagen i Bero og se, hvordan det udviklede

sig; for Ejeren havde maaske blot villet fremtvinge en Afgørelse. Taleren var ikke helt klar over, om der tiltrængtes en saadan Færdselslinie, for man havde jo en udmærket Forbindelse gennem Langelandsgade og Grønnegade. En Forbindelse, der skulde udmunde midt i Frederiksgade, var vist ikke saa heldig, da Stigningen vilde blive meget stor, og det vilde tillige blive meget dyrt at gennemføre.

M a r i a n e T h o m s e n troede, at dette Projekt var henlagt, efter at Grønnegade var gennemført og udvidet. Det var kedeligt at faa en saadan stor og grim Bygning der, da den i høj Grad vilde skamme Pladsen. Taleren spurgte, om der ikke fandtes et Fond under Staten, som Kommunerne kunde have Gavn af ved Uvidelse af Gader og lignende, for saa kunde man maaske faa Hjælp der til Opførelse af en Bygning, der kunde være af Betydning for Byen.

B e c h antog, at det var en Forglemmelse af Brolægningsudvalgets Formand, naar han ikke havde nævnt, at den omtalte Forbindelse skulde føres over en Højbro i Lighed med Clemensbro, hvorved Stigningsforholdene vilde blive meget forbedrede. Med Hensyn til Pladsen ved Frue Kirke og Hospitalet, fandt Taleren, at det var et af de smukkeste Steder i Byen, og der burde sikkert gøres noget for at bevare en saadan Plads. Men hvis en stor By under sin Trang til at vokse krævede en Forbindelseslinie, maatte saadanne Hensyn vige. Noget andet var, om man kunde hindre Opførelsen af en Lager- eller Fabriksbygning; det vilde sikkert være heldigt. Der var næppe Mulighed for at faa Statshjælp til et saadant Formaal; man havde engang haft noget i den Retning, men det gjaldt kun for København.

Møller vilde til Frk. Thomsen sige, at man ikke havde Magt til at forhindre en saadan Bygnings Opførelse. Ejeren skulde ikke have Dispensationer, da han havde Grund nok, og hvis Ejendommen ellers opførtes ordentligt, kunde man næppe gøre noget derved. Ejeren vilde sikkert heller ikke gaa med til at kalde det en grim Bygning. Hvis der skulde en Forbindelse ad den Vej, maatte den nødvendigvis gaa igennem Klosterets Have; men det laa jo ikke for i Øjeblikket. Taleren var enig med Christensen i, at det var nødvendigt at overveje Sagen nøje, inden man gav saa mange Penge ud, og det var vel rigtigst, at Udvalget fik Sagen tilbage, iudtil man saa, om Ejeren virkelig vilde bygge. Han vilde vel nok helst sælge Ejendommen til en høj Pris.

Brøndum var godt nok klar over, at det var Meningen at bygge en meget kostbar Bro over Aaen, for ellers var det overhovedet umuligt at faa en Gade med en saadan Stigning. Men Projektet vilde vist blive uforholdsmæssigt dyrt i Forhold til dets Betydning; saa maatte man hellere føre Gaden igennem langs med Aaen ud til Frederiksgade. Den anden Gade var uheldig, fordi den kom til at udmunde et Sted paa Frederiksgade, hvor man ikke kunde komme videre, medmindre man vilde bryde igennem lige til Søndergade, og det var vist umuligt. Taleren saa ogsaa helst, at man bevarede Hospitalspladsen, og man kunde maaske ogsaa ekspropriere de gamle Huse mellem Kirken og Vestergade og derved faa en smuk Kirkeplads. Hvad den paataente Bygning angik, kunde man næppe forhindre Opførelsen, og den kunde vist ikke eksproprieres, fordi man agtede at opføre en kommunal Bygning der. Men hvis han virkelig vilde bygge, kunde man

jo forhand'le med ham og maaske betale ham lidt for at faa en nogenlunde god Facade paa Bygningen.

Simonsen havde forstaaet det saaledes, at Udvalget kun skulde have Bemyndigelse til at undersøge Projektet og se lidt nøjere paa Sagen, og det kunde der vel ikke være noget i Vejen for. Man stod nu ved et af de regelmæssigt tilbagevendende Gennemskæringsprojekter, som der snart havde været mange af, f. Eks. Bispegades Gennemførelse, Badstuegades Gennemførelse o. s. v. Disse Projekter dukkede gerne op med ca. 5 Aars Mellemrum, og de var jo meget interessante at drøfte; men det var vist i høj Grad Fremtidsmusik. Man burde afvente og først se Banegaardsprojektets Gennemførelse tilligemed Forandringen og Omlægningen af denne Bydel; det vilde vist optage Byens økonomiske Evne i den første Snæs Aar. Taleren vilde henstille til Hr. Møller at faa Landsinget til at skynde sig lidt med en Afgørelse af Banegaardssagen. Det her omtalte Projekt var selvfølgelig interessant, og det vidnede om et ihærdigt og omsorgsfuldt Udvalg, selv om dets vise Initiativ maaske var noget for svulmende i Forhold til Kommunens Evne. (Munterhed).

Bech kunde oplyse, at Initiativet var Stadsingeniørens; han mente nemlig, Planen havde visse Fordele, hvorfor han ikke turde henlægge Sagen uden at spørge Byraadet. Det vilde selvfølgelig blive en meget kostbar Forbindelse, og den vilde tillige lide af visse Skavanker; tilmed gjorde Godsbanegaardens Forlæggelse til Mølleengen de vestlige Forbindelseslinier langt mere interessante og aktuelle. Men det omtalte Forslag indeholdt alligevel en Del godt, og Udvalget vilde derfor

ikke skyde det fra sig uden at have hørt Byraadets Mening.

Brammer kunde vanskelig se Betydningen af en saadan Forbindelseslinie til Frederiksgade, idet den kom til at gaa i forkert Retning i Forhold til Godsbaanegaarden og Byens Centrum. Taleren kunde give Frk. Thomsen Ret i, at en saadan Bygning vilde skæmme den smukke Plads, og Byen burde derfor gøre noget for at forhindre Opførelsen deraf. Der kunde maaske bygges en kommunal Bygning, et Central-Bibliotek eller lignende, og en dygtig Arkitekt kunde indpasse den efter Omgivelserne. Hvis saa tillige de nævnte Huse mod Vestergade kom bort, kunde der blive noget smukt ud af det.

P. Petersen vilde give Simonsen Ret i, at det var et gigantisk Forslag og saa bekosteligt, at det slet ikke stod i Forhold til de Fordele, der kunde vindes derved. Det kunde aldrig blive nogen god Færdselsaare, og Trafiken vilde blive meget vanskelig, idet Gaden vilde faa en spids Vinkel mod Frederiksgade, saa det ogsaa vilde blive nødvendigt at fjerne Hjørneejendommene ved Udmundingen. Det var sikkert et Projekt, som man helst skulde ladø fare.

Møller vilde til Brammer sige, at hvis man vil Maalet, maa man ogsaa ville Midlerne. Man kunde ikke ekspropriere Ejendommen for at bygge en kommunal Bygning, men kun, hvis man vilde have en Gade derigennem. Der var saa ikke andet at gøre end at købe Ejendommen, men Byraadet vilde vel næppe anbefale at bruge 200000 Kr. dertil. Udvalget kunde jo nu forhandle med Manden; men hvis han fastholdt at ville bygge en Lagerbygning, var der næppe noget at gøre.

Simonsen vilde gerne ved denne Lejlighed, som saa ofte før, advare imod den megen Tale om Byens Skønhed o. s. v., naar Spørgsmaalet drejede sig om noget, der kunde fremme Byens Næringsliv; for et saadant Hensyn vilde i Længden ødelægge Byen. Aarhus var en arbejdende By, hvis Befolkning levede af Arbejde, Forretning og lignende, og dette burde først og fremmest tages i Betragtning. Saaledes var Andelshuset blevet slaaet i Stykker af Hensyn til Domkirken, men til ubodelig Skade for Byen, idet hele den store Virksomhed nu flyttede bort. Hvis man lod Fortiden lægge sin klamme Haand paa Nutiden og Eftertiden og standse Udviklingen, vilde Aarhus blive en By i Armod.

Brøndum vilde med Hensyn til Bispetorvet sige, at det selvfølgelig var kedeligt, det gik saaledes; men det var til Dels at forudse, da det blev vedtaget i Byraadet, og Vedtagelsen skete enstemmigt. Men man skulde have truffet et Arrangement paa et tidligere Tidspunkt, saa var det blevet billigere for Byen, og Andelshuset kunde saa have været bygget paa en anden Plads i Byen. Selv om Aarhus var en arbejdende By, burde man dog inde i Byen tage det videst mulige Hensyn til at bevare den bymæssige Skønhed baade med Hensyn til Fortiden og Nutiden; lod man haant derom, vilde senere Slægter sikkert rette Bebrejdelser derfor.

Christensen kunde ønske, at Udvalget vilde udarbejde en samlet Plan for de Hoved-Færdselsaarer, der vilde være nødvendige i Fremtiden, saa havde man noget mere at gaa ud fra, end naar det kom frem stykkevis. Taleren kunde slutte sig til Simonsens Udtalelser, naar det gjaldt om at opføre virkelig pæne Beboelsesbygninger

inde i Byen. Men Fabriksbygninger og lignende burde efterhaanden drages ud af Byen og ikke ligge der til Skam og Skændsel, og Byen havde netop købt Arealer af Hensyn hertil. Taleren kunde derfor godt tænke sig, at man søgte at forhindre en saadan Bygnings Opførelse, saavidt det var muligt

Sagen gik tilbage til Udvalget i Henhold til de i Mødet førte Forhandlinger.

6. (J. Nr. 672 – 1918). Indstilling fra Budgetudvalget angaaende **Understøttelse til Forvalter Erik Nielsens Enke.**

Budgetudvalget foreslaar at yde Enken en aarlig Understøttelse af 200 Kr., saa længe hun lever i ugift Stand, samt 150 Kr. til hvert af hendes to Børn indtil deres fyldte 18 Aar.

Christensen erkendte, at det ikke var for meget under de nuværende Forhold. Men det var alligevel betydelig mere end man plejede at give, idet man først havde forhøjet de 100 Kr. pr. Barn til 150 Kr. og derefter foreslaaet 200 Kr. til; det var betydelig mere, end en Pension kunde give, og hvis man vedtog dette Forslag, maatte man for mange andres Vedkommende højere op. Taleren vilde derfor foreslaa, at man blev staaende ved de 300 Kr. for Børnene, og naar dertil lagdes det Dyrtidstillæg paa 40 %, som Pensionisterne i Øjeblikket modtog, vilde hun komme op paa ca. 420 Kr.

67. **F o r m a n d e n** svarede hertil, at naar man var gaaet noget højere op end tidligere, var det, fordi man havde taget Hensyn til Pengenes Værdi i Øjeblikket, og fordi hun i Virkeligheden ikke havde noget at leve af. Naar de 300 Kr. skulde bortfalde, naar Børnene var 18 Aar, blev Understøttelsen i Virkeligheden ikke højere end efter

det oprindelige Forslag paa 320 Kr. Der kunde ogsaa tages Hensyn til, at han havde været en særdes flink og dygtig Mand.

Christensen bemærkede, at Enken ikke kunde klare sig med denne Understøttelse alligevel, men maatte tage fat paa et eller andet Arbejde. Der var mange andre veltjente Funktionærer, hvis Enker ikke havde faaet saa meget.

Formanden fandt, at det var en mærkelig Afgørelse. Der forelaa et Forslag fra Fattigudvalget om at bevilge 320 Kr. til Enken alene, og Budgetudvalget havde ordnet det noget mere praktisk uden at komme synderlig højere.

Møller havde ikke været til Stede i Budgetudvalgets Møde og maatte give Christensen Ret i, at det var uheldigt, hvis en Understøttelse blev højere end en Pension. Taleren mente derfor, at den af Christensen foreslaaede Maade var den mest praktiske, for ellers skulde mange andre have deres Understøttelse betydelig forhøjet.

Kjeld Sørensen udtalte, at Fattigudvalget gerne vilde stille Enken saa godt som muligt, og derfor ogsaa gerne vilde gaa med til Budgetudvalgets Forslag. Man kunde ogsaa tage det Forhold i Betragtning, at der blev indlagt Patienter med spansk Syge paa Fattiggaardens Sygeafdeling, hvorved Smitten blev ført derind; den var maaske kommen alligevel; men der var dog Grund til at tage et Slags Hensyn hertil.

Brøndum syntes, det burde undersøges, om der tidligere var uddelt saadanne Understøttelser. Der var vist almindelig Stemning for at stille Enken saa gunstigt som muligt, men det var jo uheldigt, hvis det skulde gribe ind i Pensionsforholdene.

Formanden ønskede saa hellere at udsætte Sagen end at tage en Afstemning derom paa nærværende Tidspunkt. Naar Hr. Christensen hævdede, at der ikke tidligere var ydet Enker personlig Understøttelse, var det dog vist ikke helt rigtigt.

Simonsen oplyste, at der var givet Understøttelse til Enker efter forskellige Funktionærer ved Slagtehuset.

Christensen tvivlede ikke om, at der var enkelte; men saa var det ikke Enker efter Folk, der ikke var pensionsberettigede, men Folk, som havde været mange Aar i Kommunens Tjeneste ud over de 10 Aar. Det var derfor rigtigst at undersøge dette Forhold.

Sagen udsattes.

7. (J. Nr. 17⁸⁹—1918). Andragende fra Enke Ane Jespersen om **Eftergivelse af Fattighjælp.**

Bevilgedes.

8. (J. Nr. 17⁸¹—1918). Andragende fra Skræder N. P. Chr. Thomsens sep. Hustru om **Eftergivelse af Fattighjælp.**

Bevilgedes.

9. (J. Nr. 15¹²—1918). Andragende fra Skibshandler Enok Skog om **Føldmyndighedsbevilling.**

Anbefaledes.

10. Udenfor Dagsordenen vedtoges det paa Forslag af Møller at bemyndige Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse til at forlange Overenskomsten angaaende Personbanegaarden til 15. April 1919.
-